

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան դինն է . . . 130 ռ-2
Վեցամսեայ . . . 70 "
Եռամսեայ . . . 40 "
Մէկ ծանուցումը տողին 80 փարս է :
Ստորագրութիւնները կանխիկ են :
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին
էւ 16 ին կը սկսին :

Դուրս երթալիք լրագիրներուն ծախսը
ծախարը ամեն մէկ թիւին համար 28
փարս է :
Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ իցէ գրութիւն, խմբագրին պիտի
ուղղուի : Եւ ասոնց նախքան ծախս
ըւ երկուցին վրայ է :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Եղեքանդրիկայէն անցեալ հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքս եկող աւստրիական Լ-ր-ք- շողնաւոր հետեւեալ հեռագրական յաջող լուրերը բերաւ Հրեղ-կաստանի ապստամբութեան վրայ :

«Պոմպայ, 5/17 հոկտեմբեր.
«Տէչի սեպտ. 8/20 ին անգղիացւոց ձեռքն իյնալին ետեւ. 9/21 ին բուլղոյն անոնց իշխանութեան ներքեւ անցաւ եւ թշնամիները հալածվեցան : Թագաւորն ու թագուհին անձնատուր եղան անգղիացւոց՝ կեանքներին ազատ մնալու պայմանաւ : Բայց իրենց երեք որդիքը՝ որ մեծ փութով մասնակից եղեր էին ապստամբութեան անգղիացւոց ձեռքն իյնալուն պէս իսկոյն հրացանի բռնակցան : Ենդղիացիք Տէչիի տիրւէին ետեւ սեպտ. 11/23 ին 2000 հոգիէ բաղկացեալ շարժական զօրաց դուռներ հանեցին Տէչիին փակեղ ապստամբ զօրաց ետեւէն որ գետին միւս կողմը անցնելով դէպ ի Եկրա եւ Ելիուր դիմեր էին :

«Նիքոսիոյ զօրապետը Տէչիի առնվազն ժամանակը վերաւորվելով մեռաւ :
«Հալոյք զօրապետը սեպտ. 7/19 ին Վալիբուրէին ծառայող ելելով Վանդէս դետն անցաւ, Լուքսովը պաշարող թուշնամեաց վրայ գնաց, եւ երեք օր երեք դիշեր շարունակ արեւմտահեղ պատերազմ մը ընելով անոնց հետ՝ վերջապէս յաջողեցաւ Լուքսովը անոնց ձեռքէն ազատելու :

«Ենդղիացիք թշնամեաց բոլոր պատանէները բռնադատելով առին երկու կողմէն շատ մարդ կորսնցնելով : Նէյլ զօրապետն ալ մեռնողներուն կարգէն է :

«Ենդղիացիք կը շարունակեն ապստամբները զարնելու, եւ մեծ յոյս կայ որ ետքի լուրերն աւելի եւս յաջող պիտի ըլլան : Երկրորդ հանգարտեալ երեսբուն նաժէ :

«Պոմպայի կուսակալութեան մէջ բնակեալ Պէշլ ըստման հնրկայ յեղին մէջ ապստամբութեան փորձ մը կըլաւ, բայց շուտով զսպնվեցաւ :

«Ենդղիացիք ու Բարիկուտայ զլինին ծառայող շուրջ զօրքերէն բազմութիւն դունդեր հասան Վալիբուր մ. Սէյլան : »

Պոմպայէն գրված մասնաւոր նամակները լուր կուտան թէ Տէչիի առնվազն ու երեք արքայորդներուն հրացանի բռնակցելով մեծ վախ ձգել է ապստամբներուն սիրտը, որոնք ամեն կողմանէ հնազանդութեան առաջարկութիւն ընելու :

կրտեր են : Ապստամբութեան շարժումը լողորովին թուցեր է, եւ ալ ուրիշ բան չէ մնացեր ընելիք՝ բայց միայն կարգի կանոնի առիդն կամ պատժել այն հազարաւոր ապստամբեալ զինուորները որ լեռներուն ու դաշտերուն մէջ թափառական կը պտտին : Տէչիի առնվազն վը ապստամբութիւնը բողբոջելէ ետ մնաց : Ապստամբները ոչ գուր ունին հիմա եւ ոչ գումարվելու կէտեր : Եւ առհասարակ կան է որ պիտի ընդունին Սիրահի ըսված հնրիկ զօրքերուն եղած առաջարկութիւնը՝ թէ կամ Զինատան երթան կամ ապստամբութեան դէմ պատերազմելով հաւատարմութեան փորձեր տան ու նորէն զօրաց կարգը մտնեն : Եղեքանդրիկայի ծառայող Հնրկաստանի զօրք երկու վերուն լուրը մեծ ուրախութիւն պատճառեց Հնրկաստանի մէջ, որովհետեւ այս ծառայող Հնրկաստանի ու Ենդղիոյ մէջ եղած հեռաւորութիւնը 7-8 շաբաթ կը կարճնայ :

Ենդղիոյ լրագիրները գրեթէ ամենն ալ միաձայն կառաջարկեն՝ որ ամենեւին զթուլութիւն չըլլայ Հնրկաստանի ապստամբներուն, այլ վերջին աստիճան խրատութեամբ անխնայ եւ անխորտ պատժելու :

Ենդղիոյ առաջին դատաւորներէն անուանի Լորտ Պրոմ հասարակաց կոչուելի մը մէջ հետեւեալ խօսքերն ըսաւ Հնրկաստանի ապստամբութեան վրայ :

«Ենդղիոյ Հնրկաստանէն կանաւ չէ ոչ իր կերպին եւ ոչ իր զօրութեանը կողմէն : Թէ որ Ենդղիոյ բնաւ ուր կ'ստան չըլլար Հնրկաստան կամ իր ձեռքէն առնվել իր ոչ հարստութիւնը եւ ոչ զօրութիւնը կը պահէր : Բայց գէշութիւնը սա էր որ Հնրկաստանի միջնաւոր դժբաղդ բնակիչներ վերստին առջի բարբարոսութեան ամեն կերպ ստիպմանը ենթակայ կըլլային : Իսկոյն մը կայ հիմա, որ է ապստամբներուն տրվելը պատժոյն սահմանը : Երբարութեան իրաւունքը ամենեւին առաջ է : Ենդղիացիք պէտք է հնար եղածին շաւի անմեղ, յանցաւորէն դատել : Բայց անաշտ պատժ մը տան անհրաժեշտ է, եւ պէտք է որ Հնրկաստանի մէջ անգղիական զօրքիկն վրայ արդարութիւնը գթութեան վեր գրվի : »

Պաղլիական Բ-է լրագրին գրված նամակի մը մէջ հետեւեալ կը կարգանք :

«Վալիբուրայի կառավարութեան վը բայց ժամանակ ժամանակ հետաքրքրական պատմութիւններ կը հանին մեզի : Օրինակի համար կը պատմեն թէ քանի մը երեւելի հնրիկներ անցեալ յունվար ամսոյն մէջ աղբրապղի մը տուին Հնրկաստանի կուսակալ լորտ Վանիկին, եւ կիսացնէին անոր թէ Եկրայի մօտ տեղ մը գտնեն ու 3 միլիոն լիւրաւ թէ լինի արժողութեամբ գանձ մը կայ թաղված, եւ կառաջարկէին այս գանձը յուսընելու թէ որ կառավարութիւնը հաճէր բաւարար մար իրենց տալու :

«Եւ առաջարկութիւնն ընդունվեցաւ, եւ կառավարութեան քարտուղարին հրաման կըլաւ անմիջապէս Ենդղիոյ անցաղիներ տալ յիշեալ անձանց, որ կարող ըլլան ամեն տեղ մը տնելու :

«Մարդիկը անցաղիները առին եւ ամեն տեղ պարտեցան գեղացիներն ու զօրքերը ապստամբութեան գրգռելու : Թագված գանձը հասաւ էր : »

Ուստի եւ Պաղլիոյ կայսրներուն Եթով կարտի մէջ տեսնվելէն ետեւ Եւրոպայի լրագիրները լուր տուին թէ երկու կայսրներն իրենց զօրքերը պահեցնելու խորհուրդ ըրեր են մէջերին : Եւ խօսքը արդէն ստուգվի սկսաւ : Պաղլիոյ, Եւստրիոյ եւ Ուստիոյ կառավարութիւններն իրենց զօրաց մէկմեծ մարդ պակեցնելու ձեռք գրեցին : Պաղլիոյ կառավարութիւնը բազմաթիւ զօրաց դունդեր արձակելէն ետեւ, Մալթէ-լը-րադիլը կը ծանուցանէ թէ այս տարի զրվելը զօրաց թիւը 80000 է 42000 ի լծաւ : Ուստիոյ կառավարութիւնը 100 վաշտ (100,000 ի մօտ) զօրք արձակել է : Եւստրիոյ կառավարութիւնն ալ Խաւիւայի մէջ ունեցած զօրքերէն 25,000 ը պիտի արձակէ կըլեն, որով Եւստրիոյ կառավարութիւնը տարին 50 միլիոն ֆիւրին կը վաստակի զինուորական ծախքէն եւ հետեւաբար իր եկամտից ու ծախսուց Եւ զաւաստապաշտութիւնը կը հաստատվի :

Սիւ ծովու վաճառականութիւնը չափաւորելու մօտ Ուստիոյ կառավարութեան հանած հրամանագրին դէմ Եւստրիոյ եւ Ենդղիոյ կառավարութիւնները բողբոջ ընելով թէ Փարիզի դաշնադրութեան պայմաններուն դէմ է Սիւ ծովու մէջ միայն երեք նաւահանգիստ վաճառականութեան համար բաց թողալը, Ուստիոյ կառավարութիւնը հըրաման խրկեց դաշնակից տէրութեանց քով ունեցած գեսպաններուն որ այս կէտիս վրայ զօրհանգուցիլ տեղեկութիւններ տան ծանուցանելով թէ վերոյիշեալ որոշումը Վոլիսիայի մէջ ամեն վիճակին եւ մաքսական նոր կարգադրութիւններ ընելու պատճառաւ եղած է, հետեւաբար առժամանակեայ է :

Պէլիւրատէն հոկտ. 28 թուով եկած հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ թէ Մէրվիոյ իշխանին կենացը դէմ գաւաճանութիւն նիւթողներէն 17 հոգի որոց մեծ մասը ծերակուտի անդամ են՝ մահուան դատապարտվել են, եւ իշխանն ալ այս վիճակը զօրծաղկելու զիտաւորու :

Թիւն ունի եղեր. բայց կրտի թէ Բ. Ղաւան կառավարութիւնը հրաման խրկել է որ վաճառի գործադրութիւնը քանի մը օր ետ մնայ :

Պաղլիական Բ-է լրագիրը իր նույն յանրեր 1 թուոյն մէջ հետեւեալ լուրերը կուտայ :

«Պէլիւրատէն զրված նամակները մանրամասն տեղեկութիւններ կուտան Մէրվիոյ իշխանին կենացը դէմ նիւթված գաւաճանութեան վրայ՝ որ չկրցաւ դուրս ելլել : Ծախարկուտի անդամներէն շատերը կամակից են այս ապստամբութեան մեծ մասը 1000 տիւն զրվից առեր են այս հարուստին ձեռնառն ըլլալու համար, որուն նպատակն էր Մէրվիոյ նախորդ Միւշ Օպրէնովի իշխանը վերահաստատել :

«Վանի մը Մորոս-Վալիբուրայի ու Պարտապղիներ ալ այս դաւադրութեան կամակից ըլլալով բռնվել են :

Վալիբուրայի Վալիբուրայ զօրապետին յուրապատկութիւնը հոկտ. 19 ին կատարվեցաւ Փարիզի մէջ մեծ հանդիսիւ :

Հարիւր հազարի չափ մարդ Սոնա մարթի գերեզմանատունը հաւաքվել էին վերջին պատիւն ընելու համար անոր. եւ տասնեւ հինգ հազարի չափ մարդ ալ յուրապատկութեան անոր : Վանի մը դունդ ալ հետեւեալ ու ձիւաւոր զօրք գեղեցիկ կան պատիւ ըրին անոր :

Պաշտօնական Մալթէ-լը-րադիլը Վալիբուրայ զօրապետին մահուան վրայ յօդուած մը հրատարակելով՝ կըսէ թէ մեծ ծառայութիւն ըրած է Պաղլիոյ բարեկարգութեանը, եւ իր մահին ալ շատ կակծալ է :

Վրվել թէ Փարիզի գեսպանաց Ժուլիւ լատ. գեկա. 3 ին պիտի գումարվի :

Ենդղիական Թագ. լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Ենդղիոյ պանդխտ իր սքոն-թօն հարիւրին 9 ի պիտի հանէ թէ որ Ենդղիացի Եմերիկա եւ Եւստրիոյ ուրիշ կողմերն ստակ տարվելը շարունակէ :

Պէլիւրայի կառավարութեան պաշտօնէիցը մէջ անհամաձայնութիւն ծագելով՝ ամենքը մէկին հրաժարականին տուին. բայց մինչեւ պատգամաւորաց խորհուրդին գումարվելը՝ որ լատ. նոյնիւր 10 ին պիտի ըլլար, իրենց պաշտօնը պիտի շարունակեն :

Միւշին Խաւիւայի Բ, Թալիսինս եւ Միւշին գետերը յորդկելով (Թաշմար) մեծ աւելումներ ըրին Լոսիլի, Բալիւայի եւ Մանթուայի դաւաճաններուն մէջ :

